

УДК 316.47

Кондов К.В. °

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кандидат соціологічних наук

ПРИНЦИПИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ВАЛІДИЗАЦІЇ В СОЦІОЛОГІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

В статті розкриваються принципи та значення теоретичної валідизації емпіричних показників в соціологічному дослідженні соціальної напруженості в регіонах України. Визначаються та обґрунтовуються спеціалізовані теоретичні критерії та показники соціальної напруженості в аспектах конкретизації уявлень щодо їх пізнавального потенціалу та інструментальної специфіки відображення регіональних проявів соціальної напруженості як соціального явища та процесу суспільного життя.

Ключові слова: теоретична валідизація, емпіричний показник, соціальна напруженість, валідність, українське суспільство, регіони України.

В статье раскрываются принципы и значение теоретической валидации эмпирических показателей в социологическом исследовании социальной напряженности в регионах Украины. Определяются и обосновываются специализированные теоретические критерии и показатели социальной напряженности в отношении конкретизации представлений об их познавательном потенциале и инструментальной специфике отражения региональных проявлений социальной напряженности как социального явления и процесса общественной жизни.

Ключевые слова: теоретическая валидизация, эмпирический показатель, социальная напряженность, валидность, украинское общество, регионы Украины

The analysis of the principles and the significance of theoretical validation of empirical indicators in a sociological studies of social tensions in the regions of Ukraine. Is presented in the article. Specialized theoretical criteria and indicators of social tensions are defined and justified in terms of concretization of ideas about their cognitive potential and instrumental specificity of the reflection of regional manifestations of social tensions .

Key words: theoretical validation, empirical indicator, social tension, validity, Ukrainian society, regions of Ukraine.

Актуальність теми та наукова проблема дослідження. Сучасний етап розвитку соціально-політичних відносин в Україні характеризується вченими соціологами (О.Куценко, А.Горбачик, В.Судаков, Н.Паніна, Е.Головаха) як період складних трансформаційних процесів, які на глобальному та локальному рівнях суспільних взаємодій характеризується

зростанням рівня соціальної напруженості, загостренням соціально-політичних та економічних конфліктів, обумовлених складними геополітичними та економічними стратегіями, нездатністю органів державної влади та інститутів громадянського суспільства швидко реагувати на соціальні зміни в країні. Водночас основні результати наукового аналізу трансформаційних тенденцій в Україні та світі свідчать про значне посилення процесу соціальної диференціації, який наочно проявляється в тенденціях зростаючої поляризації соціальної структури суспільства, корупції, росту бідності та незадовільних наслідків реформаторської діяльності. Дані тенденції актуалізують необхідність теоретичних досліджень соціальних суперечностей в соціально-політичній, економічній та соціокультурній сферах суспільного життя з метою покращення ефективності функціонування соціальних інститутів, зменшення рівня незадоволеності громадянами діями органів державної влади та модернізації механізмів соціального контролю в управлінні соціальними процесами.

Численні дослідження соціальної напруженості, які проводились вітчизняними соціологами – І.Бекекшкіною, Г.Черних, В.Лапіною, В.Судаковим, Є.Головахою, О.Злобіною, І.Мартинюком, В.Небоженком, О.Резніком, Є.Сірим та ін., загалом свідчать про концептуальні суперечності в теоретичних моделях побудови концепції соціальної напруженості, що безпосередньо позначається на визначенні валідної системи емпіричних показників відображення соціальної напруженості як явища суспільного життя, що є складною концептуальною та методологічною проблемою. Враховуючи дані обставини, **метою** статті є розкриття принципів і значення теоретичної валідизації емпіричних показників в соціологічному дослідженні соціальної напруженості в регіонах України.

Виклад основного матеріалу. Ефективність реалізації соціального контролю над ризикогенними чинниками зростання соціальної напруженості в суспільствах з ринковою економікою передбачає організацію своєчасної рефлексії та аналізу механізмів та способів підтримання соціального порядку та факторів, що впливають на динаміку соціальних змін. Такий контроль над соціальними процесами організується складним комплексом взаємодій між владою, громадянами, інститутами громадянського суспільства та соціальними організаціями, які мають різну ресурсну основу забезпечення своєї діяльності та вимушено конкурують у боротьбі за дефіцитні блага та контроль за їх розподілом. Під кутом зору соціологів, які представляють теорію соціального конфлікту, соціальна напруженість є результатом конкурентної боротьби за економічні ресурси, владу та нерівномірного доступу до інституційних механізмів її реалізації. Саме тому в умовах жорсткої конкурентної боротьби посилюється необхідність всебічного дослідження факторів та умов посилення соціальної напруженості, актуалізується потреба проведення ґрунтовних соціологічних досліджень, результати яких повинні враховуватись усіма суб'єктами управлінського процесу з метою локалізації та зменшення або ж повної нейтралізації причин соціальної напруженості в суспільстві. Такі соціологічні дослідження повинні

спиратися на валідну систему теоретичної моделі соціальної напруженості з обґрунтованими показниками її емпіричного виміру.

Традиційно «валідність» є однією з ключових категорій в аналізі емпіричних даних соціологічних досліджень. Історія даної категорії розглядається в соціології з різних позицій. Так, І.Девятко виділяє два ключові етапи розвитку даного поняття [1, с. 61–69]. Перший етап – зводить оцінку валідності до критеріальної оцінки, що залишає невирішеною проблему відсутності незалежних засобів її досягнення. Другий етап – рефлексія незадовільного розмежування категорій «надійність» та «валідність», що розкривається зокрема в статті Д.Хейса та Дж.Бохрстедта [2, с. 106], в якій суть валідності зводиться до впливу латентної ознаки на пункти, вимірювані без помилок. При цьому під надійністю розуміється ступінь взаємозв'язку між результатами точного вимірювання та результатами, схильними до вимірювальних помилок. В роботі А.Анастасі дана категорія пройшла три основних етапи: 1) дескриптивний; 2) критеріальний; 3) конструктивний [3, с. 134]. Відповідно, конструктивна валідність має комплексний характер та містить як дескриптивний, так і критеріальний підхід.

У радянській та у вітчизняній соціології валідність досліджувалася в роботах В.Ядова [4], В.Воловича [5], Б.Докторова [6], Г.Саганенко [7], а також В.Паніотто, який відзначає, що: «У вітчизняних роботах по соціології досить однотайно інтегральну характеристику якості соціологічної інформації називають надійністю» [8, с. 23]. Підбиваючи підсумок даних досліджень, соціолог Т.Нікітіна вказує на відмінність між поняттями «надійність» та «валідність»:

«Валідність – це відповідність вимірювання його меті; тоді як надійність – це відтворюваність вимірювання. Чим стійкіші результати вимірювання при повторних вимірюваннях, тим надійніше вимірювальна процедура, і, навпаки, чим менше схожі результати вимірювання при повторному вимірюванні, тим менш надійною є процедура вимірювання» [9, с. 26]. У «радянській» традиції, зазначає дослідниця, показниками надійності як інтегральної характеристики якості вимірювання є обґрунтованість, правильність і точність. У «західній» традиції показниками якості вимірювання виступають валідність та надійність.

Теоретична валідність як складовий елемент більш широкого конструкту валідності розглядався в роботах окремих авторів. Серед дослідників якісного профілю можна виділити Д.Максвелла [10], який визначає теоретичну валідність як ступінь відповідності теорії, розробленої в процесі дослідження, емпіричним даним. До складових валідності, згідно з цією концепцією, також відносяться описова та інтерпретативна валідність. Даний підхід використаний в роботах К.Хеннес, К.Локвуда та А.Пірсона, Б.Джонсона, Ю.Пулкінена.

Відносно кількісних досліджень, звернення до терміну «*внутрішня теоретична валідність*» здійснено Б.Філліпсом [11] в середині двадцятого століття. Надалі його ідеї були використані в роботах Г.Роуз та Й.Моутона. Відповідно до даного підходу до теоретичної валідності можна віднести три

компоненти: ясність, область дії та систематичний імпорт. Ясність пов'язана з можливістю переходу від теоретичних конструктів до емпіричних індикаторів, область дії – з охопленням класу феноменів, щодо яких застосування даних конструктів є коректним, а систематичний імпорт – зі ступенем, в якому дані конструкти використовуються в судженнях і теоріях.

Під визначенням «*теоретична валідність*» можна розуміти «ступінь відповідності теоретичного конструкту досліджуваному соціальному феномену» [12, с. 54]. До її видів належать очевидна, змістовна та композиційна валідність. Очевидна валідність – рівень пізнаваності та опису соціального феномена (або його виокремлення з більш широкого соціального контексту). Змістовна валідність – це міра значущості елементів конструкту, за допомогою яких досліджується соціальний феномен та їх представлення щодо нього. Композиційна валідність – це рівень впорядкованості елементів теоретичного конструкту, відповідно до елементів соціального феномена. Крім видів теоретичної валідності, важливим орієнтиром у формулюванні принципів є рівні соціологічного аналізу, серед яких виокремлюють мікро, мезо, макро і мегарівень. Мікрорівень пов'язаний з умовами, в яких протікає безпосередня міжособистісна взаємодія. Необхідність виділення мезоуровня продиктована тим, що сучасні суспільства є багато в чому «організаційними співтовариствами» – істотна частина життя кожної людини проходить в рамках організацій, від народження до смерті. Макрорівень пов'язаний з діяльністю регіональних (наприклад, обласних і ширше), та державних еліт, що має наслідки для відповідних груп населення. Увага до мега рівня (міжнародних умов), ґрунтується на провідній ролі глобальних трансформаційних процесів в житті сучасних держав [12, с. 55].

Принципи теоретичної валідації аргументовано визначаються С.Дембицьким, на основі складових теоретичної валідності – її очевидного, змістовного та композиційного компонентів: «До принципів теоретичної валідації на мікрорівні можна віднести соціально-культурну релевантність, концептуальну наочність та значущість, а також операціоналізованість. Крім них процедура теоретичної валідації повинна спиратися на базові методологічні принципи, які забезпечують її відповідність нормам емпіричної соціології. До них я відношу комплексність та єдність якісного та кількісного підходів» [12, с. 55]. Розглянемо їх на мікро та мезорівнях:

1. Комплексність – процедура теоретичної валідації повинна спиратися на комплексні стратегії досягнення результату, а не на окремі методи. В даному випадку знижується ймовірність, що отримані дані є артефактом, обумовленим специфікою використання того чи іншого методу.

2. Єдність якісного і кількісного підходів – теоретична валідація повинна поєднувати якісні та кількісні методи соціологічного дослідження.

3. Соціально-культурна релевантність – методи валідації не повинні обмежувати дискурс досліджуваних груп та спільнот. Суть принципу полягає в необхідності використання тих методів, які дозволяють зрозуміти життєвий світ учасників дослідження.

4. Концептуальна наочність та значущість – методи валідизації повинні забезпечувати набір найбільш релевантних понять, що описують соціальний феномен.

5. Операціоналізованість – методи теоретичної валідизації повинні відкривати можливість виходу на рівень емпіричних індикаторів, тобто забезпечувати можливість використання валідних вимірювальних процедур [12, с. 56].

Принципами теоретичної валідизації на вищих рівнях є:

1. Міждисциплінарність – соціологічний аналіз явищ суспільного життя починаючи від рівня таких територіальних утворень, як райони в населених пунктах і вище, передбачає звернення до широкого ряду наукових дисциплін (урбаністика, економіка, демографія, історія, культурологія, теорія еліт і інші).

2. Темпоральна і соціально-просторова впорядкованість – методи теоретичної валідизації повинні забезпечувати специфікацію особливостей соціального феномену у відношенні до різних соціальних груп, а також відображати динаміку його змін в часі.

3. Прогностичність – формулювання теоретичних положень починаючи з рівня територіальної громади і вище повинне давати вихід на розробку прогнозів розвитку соціальних феноменів [12, с. 56].

Очевидно, що теоретичне обґрунтування емпіричних показників теоретичної моделі соціальної напруженості є важливим аспектом дослідження соціальної напруженості як соціологічної категорії та, водночас, охоплює широкий спектр ризикогенних детермінант посилення конфліктних ситуацій в українському суспільстві. Спираючись на численні теоретико-методологічні підходи, на основі теорій соціального конфлікту та девіантної поведінки, теорій глобального капіталізму, символічного інтеракціонізму та раціональної дії вважаємо найбільш прийнятним з позиції є визначення *соціальної напруженості як виразу інтегральної характеристики стану суспільства, відносного рівня стабільності цього стану який проявляється в загостренні соціальних відносин конкретного суспільства, викликаних незадоволеністю потреб, інтересів та цілей індивідуальних та колективних суб'єктів суспільного життя* [13, с. 32].

Наведена концептуальна інтерпретація дозволяє враховувати фактори соціальної напруженості на різних рівнях соціологічного аналізу (макро, мікро та мезо рівні) охоплюючи широкий спектр індивідуальних та колективних переживань.

На основі теоретичного аналізу численних соціологічних праць можна виокремити дві групи показників, які виступають умовами посилення соціальної напруженості – *внутрішні та зовнішні*. Дані показники є численними факторами, які обумовлені складністю економічних, політичних, культурних і інших процесів, котрі прямо чи побічно стосуються інтересів різних соціальних груп.

В якості зовнішніх факторів виокремлюють [14, 15; 16]:

– соціально-економічні, що дозволяють підтримувати певний рівень життя;

- суспільно-політичні та соціальні, які гарантують соціальну захищеність і свободу людини;
- ціннісні, соціально-психологічні, що створюють умови для самореалізації та ефективної міжособистісної й групової взаємодії;
- екологічні (значно рідше в масовому аспекті), що впливають на стан здоров'я населення.

Таблиця 1 - Показники соціальної напруженості

	Соціально-економічні	Суспільно-політичні	Соціально-психологічні	Екологічні
Загально-державні	Складна економічна ситуація; обсяг ВРП на душу населення; Індекс фізичного обсягу промислової продукції; Корупція.	Рівень довіри до влади; Політична нестабільність; Геополітична ситуація; Загроза національній безпеці; Нехтування владою інтересів людей.	Порушення соціальної справедливості; Політична ексклюзивність.	Екологічний стан навколишнього середовища.
Регіональні	Розвиток бізнесу; Індекс споживчих цін; Комунальні послуги та тарифи; Негативні наслідки реформ; Інфляція.	Не ефективна робота та рівень довіри до органів місцевого самоврядування; Рівень згуртованості та підтримки регіональних еліт; Міграція.	Міжнаціональні, культурні, етнічні суперечності; Міжконфесійна конкуренція.	Вичерпання природних ресурсів; Зміна структури земель та зниження родючості внаслідок господарської діяльності; Забруднення води, земель та повітря; Скорочення розмаїття рослинного та тваринного світу.
Особисті	Низький рівень життя; Вартість мінімального набору продуктів харчування; Рівень доходів на душу населення; Реальні грошові доходи; Рівень безробіття	Рівень злочинності; Соціальна незахищеність; Соціально-політичні орієнтації та активність населення; Порушення прав і свобод громадян	Групові маргінальність; Житлові проблеми; Перспективи на майбутнє; Соціальна ексклюзивність; Втрата контактів.	Погіршення геоекологічних та санітарно-епідеміологічних умов життєдіяльності людини; Проблеми медицини, захворюваності та здоров'я.

Подальший аналіз зовнішніх чинників дозволяє виділити такі позиції: *загальнодержавні* (недовіра до політичних лідерів, складна економічна ситуація, порушення соціальної справедливості; *регіональні*, до яких відносяться: неефективна робота місцевих органів влади, високий рівень безробіття серед населення, проблеми в області міжнаціональних відносин,

особливості культури в різних регіонах, етнічні суперечності, погіршення екологічної обстановки, гостра житлова проблема і ін. в цьому аспекті, слід також розрізняти *фонові* причини соціальної напруженості і *локальні*, що обумовлюють її осередки. Фонові причини утворюються за рахунок типових умов, що склалися в масштабі країни або яких-небудь її регіонів. Локальні ситуації, точкові умови створюють осередки.

В основі внутрішніх факторів соціальної напруженості лежать психофізіологічні та особистісні якості людей – сприйняття людиною свого соціального середовища та відчуття, які у формуються під його впливом. Крім того, на оцінки індивідів впливає і їх психологічний тип, схильність до соціального оптимізму або песимізму, їх очікування і переваги, усталені форми сприйняття дійсності тощо. Як чинники цієї групи можна назвати: емоційний настрій, відчуття себе щасливою або нещасливою людиною; рівень тривожності; стан здоров'я; відносини з близькими людьми; морально-психологічний клімат, ціннісна шкала, синдром несправедливості, депривація та інше.

Необхідно зазначити, що специфіка дослідження даних проблем може взаємодоповнюватися на двох рівнях соціологічного аналізу. На обох рівнях можливе як міжрегіональне порівняння так і співставлення з певними проміжками часу. Перший рівень передбачає визначення (на основі соціологічних опитувань) суб'єктивного світосприйняття людей та їх ставлення до зазначених проблем. Другий рівень передбачає формування та ознайомлення зі статистичною інформацією, яка в об'єктивних показниках демонструє на скільки високим та обґрунтованим є рівень загострення соціальних проблем. Для прикладу розглянемо показники безробіття, аналізуючи динаміку зміни даного фактору у порівнянні з минулим роком, використовуючи статистичні джерела.

Чисельність безробітного населення (за методологією МОП) у I півріччі 2018 року, у порівнянні з I півріччям 2017 року, скоротилася на 109 тис. осіб та становила 1,6 млн. осіб.

За віковими групами: серед безробітних 29% становили особи віком від 15 до 29 років, 31% – особи у віці від 30 до 39 років, 22% – у віці від 40 до 49 років.

За причинами незайнятості: серед безробітних частка осіб, які звільнилися за власним бажанням, становила 36%, вивільнених з економічних причин – 22%, частка безробітних, у яких робота мала сезонний характер – 12%, частка осіб, які не змогли знайти роботу після закінчення строку контракту – 9%, після закінчення навчальних закладів – 8% [17].

Рівень безробіття, за методологією (МОП) скоротився з 9,6% економічно активного населення у I півріччі 2017 року до 8,9% у I півріччі 2018 року. Скорочення рівня безробіття відбулося в усіх регіонах.

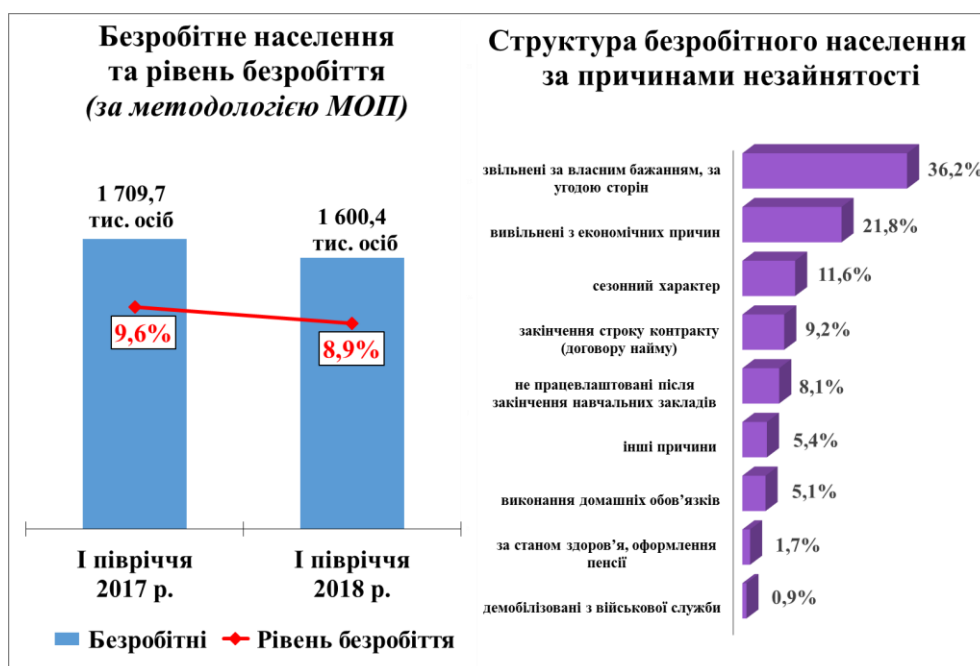

Рисунок 1 - Рівень безробіття

Найнижчий рівень безробіття спостерігався у Харківській (5,1%), Київській (6,2%), Одеській (6,7%) областях та місті Києві (6,6%), а найвищий – у Полтавській (11,7%), Кіровоградській (11,8%), Волинській (12,2%), Донецькій (14,1%) та Луганській (15,4%) областях [17].

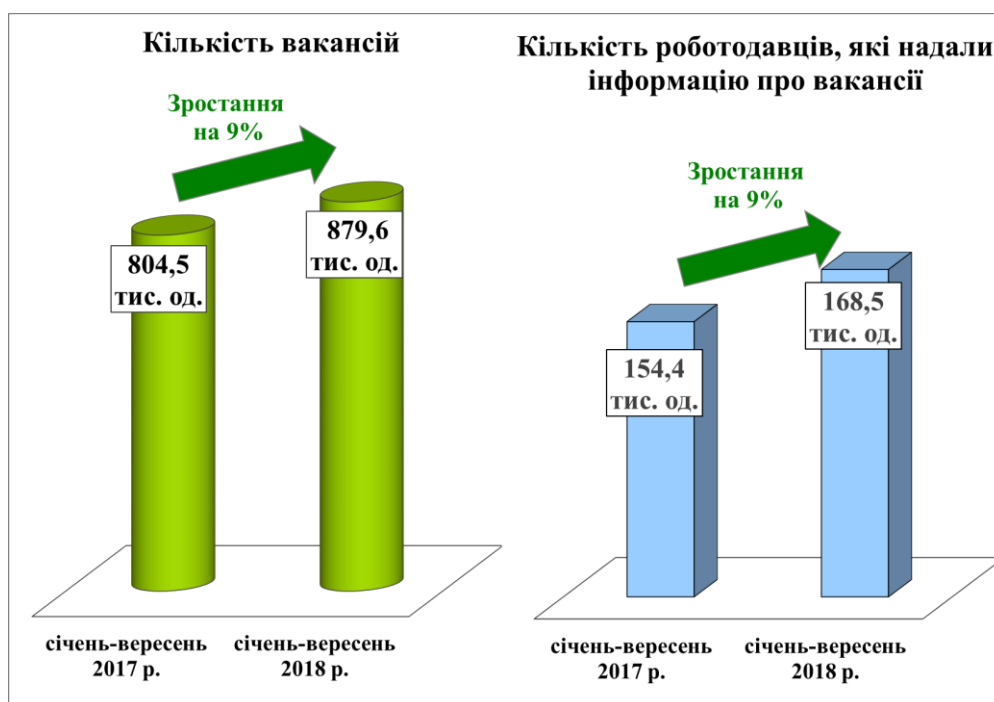

Рисунок 2 - Кількість вакансій у базі даних державної служби зайнятості

У січні-вересні 2018 року кількість роботодавців, які співпрацювали з центрами зайнятості, збільшилася на 9% та становила 169 тисяч. Кількість вакансій у базі даних державної служби зайнятості, у порівнянні з

відповідним періодом минулого року, збільшилася на 9% до 880 тис. одиниць [17].

Таблиця 2 - Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за регіонами у 2018 році [18]

	Січень – червень	
	<i>усього, у віці 15-70 років</i>	<i>з них працездатного віку</i>
Україна	8,9	9,3
Вінницька	10,3	10,7
Волинська	12,2	12,3
Дніпропетровська	8,0	8,2
Донецька	14,1	14,6
Житомирська	10,5	11,0
Закарпатська	9,6	9,9
Запорізька	9,8	10,2
Івано-Франківська	8,2	8,7
Київська	6,2	6,3
Кіровоградська	11,8	12,3
Луганська	15,4	16,4
Львівська	7,1	7,2
Миколаївська	10	10,3
Одеська	6,7	6,9
Полтавська	11,7	11,9
Рівненська	9,5	10,2
Сумська	8,6	9,1
Тернопільська	11	11,3
Харківська	5,1	5,3
Херсонська	10,8	11
Хмельницька	9	9,4
Черкаська	9,2	9,4
Чернівецька	7,6	8,6
Чернігівська	10,9	11,4
м. Київ	6,6	7,1

Кількість осіб, працевлаштованих за сприяння державної служби зайнятості становила 626 тис. осіб (на 17 тис. осіб більше, ніж у відповідному періоді минулого року), зокрема, 50% були працевлаштовані оперативно до надання статусу безробітного [17].

Висновки.

1. Питання розкриття принципів теоретичної валідації емпіричних показників в дослідженні соціальної напруженості є важливою дискусійною соціологічною проблемою, вирішення якої потребує значних зусиль в межах теоретичних та прикладних соціологічних досліджень. 2. Динаміка досліджень стану та відмінностей соціальної напруженості в регіонах України потребує комплексного підходу, спрямованого на розробку емпіричних показників та

індикаторів соціальної напруженості, які є відповідними теоретичній моделі та повинні охоплювати широкий спектр впливу загальнодержавних, регіональних та особистісних проблем, що охоплюють соціально-політичні, екологічні та економічні питання, які безпосередньо стосуються формування світосприйняття людей. Можна констатувати, що дослідження соціальної напруженості вимагає комплексного підходу, що виражається в аналізі як об'єктивного світовідчуття окремих людей так і аналізу статистичних джерел, які надають об'єктивовану інформацію щодо суперечливого стану українського суспільства та кризових ситуацій, які в ньому виникають.

Список використаних джерел:

1. Девятко И.Ф. Диагностическая процедура в социологии: Очерк истории и теории / И.Ф. Девятко. – М.: Наука, 1993. – 175 с.
2. Heise D., Bohrnstedt G. Validity, Invalidity, and Reliability / D. Heise, G. Bohrnstedt // Sociological Methodology. – 1970. – № 2. – P. 104–129.
3. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. / А. Анастаси, С. Урбина. – СПб.: Питер, 2005. – 688 с.
4. Волович В.И. Надежность информации в социологическом исследовании: Проблемы методологии и методики / В.И. Волович. – К.: Наукова думка, 1974. – 134 с.
5. Докторов Б.З. О надежности измерения в социологическом исследовании / Б.З. Докторов. – Л.: Наука, 1979. – 128 с.
6. Саганенко Г.И. Надежность результатов социологического исследования / Г.И. Саганенко. – Л.: Наука, 1983. – 187 с.
7. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В.А. Ядов. – М.: Омега-Л, 2007. – 567 с.
8. Паниотто В.И. Качество социологической информации (методы оценки и процедуры обеспечения) / В.И. Паниотто. – К.: Наукова думка, 1986. – 138 с.
9. Нікітіна Т.Є. Співвідношення понять валідність та надійність / Т.Є. Нікітіна // Український соціум. – 2009. – №4 – с. 25–32.
10. Maxwell J. Understanding and validity in qualitative research / J. Maxwell // Harvard Educational Review. – 1992. – №3. – P. 279–300.
11. Phillips B. Social research: Strategy and tactics / B. Phillips – New York: MacMillan, 1966. – 336 p.
12. Дембицкий С.С. Принципы теоретической валидизации в социологическом исследовании / С.С. Дембицкий // Вестник НТУУ «КПІ» Политолия. Социология. Право. – 2014. – №2 – с. 53–58.
13. Судаков В.І. Концептуалізація теми соціальної напруженості в контексті новітніх когнітивних стимулів розвитку теоретичної соціології / В.І. Судаков // Нові нерівності – нові конфлікти: шляхи подолання. III конгрес Соціологічної асоціації України. Тези доповідей: Харків, 12-13 жовтня 2017 . – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. – С. 38-39.
14. Диагностика социальной напряженности в обществе: региональный аспект. / Под ред. П.В. Акинина, С.В. Рязанцева. – Ставрополь: Сервисшкола, 2002. – 240 с.

15. Самушкин А.И. Социальная напряженность как общественно-политическое явление / А.И. Самушкин // Проблема социальной напряженности: материалы международной научно-практической конференции 5–6 июня 2010 года. – Пенза – Ереван – Прага: ООО Научно-издательский центр «Социосфера», 2010. – 178 с.
16. Данакин, Н.С. Конфликты и технология их предупреждения / Н.С. Данакин, Л.Я. Дятченко, В.И. Сперанский. – Белгород: БЦСТ, 1995. – 315 с.
17. Веб-сайт Державної служби зайнятості – [Інтернет ресурс]. : <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68>
18. Веб-сайт Державної служби статистики України – [Інтернет ресурс]. : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/rp/rp_reg/reg_u/rbn_2018_u.htm

Отримано 14.09.2018

УДК 316. 354:351

Конончук О.Г. °

Рівненський державний гуманітарний університет, аспірант кафедри політичних наук

СУБ'ЄКТИ ТА РІВНІ ДЕМОКРАТИЧНОГО АУДИТУ

У статті розглядаються ідеї демократичного аудиту в рамках компаративних соціологічних та політологічних досліджень, аналізуються суб'єкти та рівні аудиторських досліджень демократії. Наводиться визначення категорії демократичний аудит, під яким розуміється використання виміральної техніки для проведення обстеження рівня та стану демократії в окремих країнах світу для здійснення впливу на практичну політику. Автором робиться спроба типологізувати рівні та суб'єкти демократичного аудиту, опираючись на наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених.

Ключові слова: демократичний аудит, вимірювання демократії, демократизація, національний демократичний аудит, міжнародний демократичний аудит, компаративістика.

В статье рассматриваются идеи демократического аудита в рамках компаративных социологических и политологических исследований, анализируются субъекты и уровни аудиторских исследований демократии. Приводится определение категории демократический аудит, под которым понимается использование измерительной техники для проведения обследования уровня и состояния демократии в отдельных странах мира для оказания влияния на